

EURASIA CENTER

Eurázsia
Központ

Elemzések

**Oroszország és India
kereskedelmi kapcsolatainak
alakulása**

Veres Szabolcs

EK/2022/35.

Eurázsia Központ Elemzések

Kiadó:
Eurázsia Központ

Szerkesztő:
Dr. Horváth Levente

A kiadó elérhetősége:

1117 Budapest, Infopark sétány 1i
eurasiacenter@uni-neumann.hu
<https://eurasiacenter.hu/>

Kiadásért felelős személy:

Dr. Horváth Levente, igazgató

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Eurázsia Központ álláspontjának.

EURÁZSIA KÖZPONT

Budapest 2022.

© Eurázsia Központ, Neumann János Egyetem

ISSN 2939-550X

OROSZORSZÁG ÉS INDIA KERESKEDELMI KAPCSOLATAINAK ALAKULÁSA

Veres Szabolcs

Absztrakt

Az ukrajnai háború februári kitörése óta eltelt öt hónap alatt Oroszország szinte az összes európai kereskedelmi partnerét elveszítette, aminek köszönhetően az orosz import volumene májusra 89%-kal csökkent. Elsőként a fejlett országok high-tech vállalatai vonultak ki az orosz piacról, majd őket követték a jármű- és gyógyszergyártó vállalatok.

Míg a 2022. február 24.-i eseményektől kezdve az Európai Unió országai és az Egyesült Államok politikailag, gazdaságilag és kulturálisan is háttal fordítottak Oroszországnak, addig Moszkva gazdasági kapcsolatai egyre szorosabbá váltak azzal az Indiával, aki a világ hatodik legnagyobb gazdasága és a kialakult geopolitikai helyzetben az orosz nyersanyagok egyik legnagyobb potenciális importőre. India az ukrajnai háborúval kapcsolatban semleges álláspontot képvisel. Nem hajlandó (egyelőre) szankciókat bevezetni Oroszország ellen, aminek következtében Oroszország rövid időn belül India legnagyobb foszfátműtrágya, kőolaj és szén beszállítójává vált.

Kulcsszavak: Oroszország, India, kereskedelem

Abstarkt

In the five months since the outbreak of war in Ukraine in February, Russia has lost almost all of its European trading partners, reducing the volume of Russian imports by 89% through May. High-tech companies from developed countries were the first to withdraw from the Russian market, followed by vehicle and pharmaceutical companies.

While the countries of the European Union and the United States have turned away from Russia politically, economically, and culturally since the events of February 24, 2022, Moscow's economic relations with India, the world's sixth largest economy and in an established geopolitical situation, have become increasingly close. one of the largest potential importers of Russian raw materials. India takes a neutral position on the war in Ukraine. It is not ready (for now) to impose sanctions on Russia, which in a short time has become the largest supplier of phosphate fertilizer, crude oil and coal to India.

Keywords: Russia, India, trade

India, mint globális szereplő

Oroszország ukrajnai inváziója mellett a világsajtóban is egyre több szó esik Indiáról, ugyanis India, mint a világ gazdaság egyik meghatározó szereplője (Kína mellett) és lassan a Föld legnépesebb országa nem csatlakozott az Oroszország

elleni szankciókhoz. Emellett nemrég India miniszterelnöke, [Narendra Modi a BRICS Business Forum megnyitóján bejelentette](#), hogy 2022 végére országa 7,5%-os gazdasági növekedést kíván elérni¹.

1. táblázat: Oroszország összkereskedelmi forgalma Indiával 2021 január-2022 január között

2021	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December	Január (2022)
Összeg (USD)	604 millió	677 millió	1.04 milliárd	964 millió	734 millió	1,22 milliárd	1,13 milliárd	999 millió	1,49 milliárd	1,13 milliárd	2,02 milliárd	1,64 milliárd	956 millió
Összesen													14,6 milliárd

Forrás: Rustat.su, Sajtó szerkesztés

Kapcsolatok

Annak ellenére, hogy a média a jelenlegi orosz-indiai gazdasági kapcsolatok mértékét kiemelten kezeli a két ország közötti gazdasági és kereskedelmi együttműködések nem újak. A diplomáciai kapcsolatok India és Oroszország és elődje a Szovjetunió között 1947 óta léteznek, a két ország közötti stratégiai szintű partnerségről csak 2000 óta beszélhetünk. Annak ellenére, hogy nem került a figyelem középpontjába, az elmúlt 20 évben az orosz-indiai kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok Moszkva számára prioritást élvezett, aminek köszönhetően India gazdaságában egyre meghatározóbb szerep jutott Oroszországnak. Az így eltelt két évtized alatt pedig Oroszország India kiemelt gazdasági partnere lett az energiaszektor és fegyverkereskedelem területén.

Orosz-indiai kereskedelmi forgalom

[2014-ben Putyin indiai látogatása során bejelentette](#), hogy az Oroszország és India közötti kereskedelmi forgalmat 2025-re 30 milliárd dollárra növelik. Ennek eredményeként 2021 végén a két ország közötti kereskedelmi forgalom [13,5 milliárd](#) dollárt tett ki. Az orosz-indiai kereskedelmi kapcsolatok terén meg kell említeni, hogy Moszkva és Újdelhi (ha megvan a politikai akarat is) különösebb erőfeszítés nélkül képes fenntartani egy bizonyos kereskedelmi szintet. 2019-ben a két ország közötti kereskedelmi forgalom elérte a 11,20 milliárd dollárt, a 2020-as járványévben pedig a 9,26 milliárd dollárt. Ez azt jelzi, hogy 10 milliárdos küszöböt a két ország könnyedén át tudja lépni, ám a korábban kialakult gazdasági együttműködési gyakorlat viszont nem feltétlenül lesz elegendő a bejelentett 30 milliárd dollár eléréséhez.

2. táblázat: Oroszország és India kereskedelmi forgalma 2013-2021 között

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Összeg (USD)	10,1 milliárd	9,52 milliárd	7,83 milliárd	7,59 milliárd	9,36 milliárd	11 milliárd	11,2 milliárd	9,26 milliárd	14,6 milliárd
Összesen:									75,8 milliárd

Forrás: Rustat.su, Sajtó gyűjtés

Ennek ellenére India még így sem került be a tíz legfontosabb orosz külkereskedelmi partner közé. A tavalyi év végi orosz statisztikai adatok szerint 1,7%-os részesedéssel India [a 14. helyen áll](#) Oroszország kereskedelmi partnereinek a rangsorában.

3. táblázat: Oroszország kereskedelmi partnereinek listája (2021)

No	Ország	Forgalom, millió USD	Részesedés a forgalomból, %
1	Kína	140 704,50	17,9
2	Németország	56 996,00	7,3
3	Hollandia	46 439,50	5,9
4	Fehéroroszország	38 426,90	4,9
5	Egyesült Államok	34 414,60	4,4
6	Törökország	33 024,80	4,2
7	Olaszország	31 354,90	4
8	Dél-Korea	29 882,30	3,8
9	Egyesült Királyság	26 732,50	3,4
10	Kazahsztán	25 621,00	3,3
11	Lengyelország	22 529,60	2,9
12	Franciaország	22 044,10	2,8
13	Japán	19 874,10	2,5
14	India	13 556,00	1,7
15	Finnország	13 222,20	1,7
16	Ukrajna	12 284,30	1,6
17	Belgium	11 194,10	1,4
18	Csehország	7 638,80	1
19	Brazília	7 484,30	1
20	Spanyolország	7 349,60	0,9

Forrás: Az Orosz Föderáció Szövetségi Vámhatóság, <http://stat.customs.ru/>, Saját keresés

Az import és export szerkezete

Nehéz pontosan értékelni az Oroszország és India közötti kereskedelmet, mivel 2022 első félévére vonatkozó adatait [az Orosz Föderáció vámhatósága még nem publikálta](#), és a Rosstat állami statisztikai hivatal Oroszország Indiával kapcsolatos kereskedelmi adataira vonatkozóan csak 2022. januári adatokkal szolgál. Ennek ellenére látható, hogy India növekvő gazdasága az Oroszországgal szemben kirótt nemzetközi szankciók egyik fő haszonélvezőjévé vált. A Reuters jelentése szerint [májusban Oroszország](#) napi 819 ezer hordós mennyiségével Irak után India második legnagyobb olajszállítója lett, amivel megelőzte Szaúd-Arábiát is.

Az S&P Global Commodities [adatai szerint](#) India 2022. február-júliusban 5,3 millió tonna termikus szenet importált Oroszországból, ami 104%-kal haladja meg a 2021. február-júliusi mennyiséget. Emellett folytatódnak az orosz gázszállítások is a dél-ázsiai országba. India legnagyobb gázszállító cége, a GAIL nemrég [a Gazprommal többéves](#) szerződést kötött 2,5 millió tonna LNG gáz vásárlásáról. Ezen kívül a jövőben India [növelheti az orosz arany vásárlását](#) is, amit a G7-országok korábban elutasítottak.

Oroszország az Egyesült Államok után a mintegy 19%-os piaci részesedésével (2014-2020) továbbra is [a világ második legnagyobb](#) fegyver- és katonai felszerelés-exportőre, miközben India továbbra is az orosz fegyverek legnagyobb vásárlója. 2017 és 2021 között India a [teljes orosz fegyverexportban](#) 27,9%-kal az első helyen szerepelt megelőzve Kínát (21,1%) és Egyiptomot (12,6%).

Amellett, hogy India számára Oroszország jelentős gazdasági szereplő ez a megállapítás fordítva is igaz. Ugyanis India a globális gyógyszerpiac egyik

kulcsszereplője. Az [indiai gyógyszeripar a világ különböző oltóanyagok iránti keresletének](#) több mint 50%-át fedezi és a termelés tekintetében a harmadik helyen áll. Emellett az ország 2020-2021-ben [591 millió dollár értékben exportált gyógyszeripari](#) termékeket Oroszországba.

Az élelmiszeripar területén pedig Oroszország az egyik legnagyobb [indiai tea fogyasztó](#), aki évente akár 45 millió kg-ot is importál. Ezen kívül India Oroszországba [irányuló exportjának](#) jelentős részét még a kávé és a különböző textíliák teszik ki és az Indiából származó rizs is jelentős részt foglal el az országok közötti kereskedelemben. 2020-ban az orosz agrárminisztérium adatai szerint az Orosz Föderációba szállított élelmiszer szállítmányok csaknem [60%-át India biztosította](#).

Elszámolások rubelben és rúpiában

Az orosz bankok elleni szankciók komoly próbatétel elé állították az orosz bankszektort és az orosz-indiai kereskedelmi kapcsolatokat is. Oroszország SWIFT-rendszerből történő kizárása és az orosz dollár tranzakciók tilalmának eredményeként, 2022 márciusában az indiai exportőrök [nem kaphattak meg egy 500 millió dollár](#) értékű Oroszországból indított kifizetést. Ennek ellenére/következtében ugyanezen hónap végén a két ország megállapodott egy [saját elszámolási rendszer létrehozásában](#).

Oroszország részéről ez a mechanizmus az [SPFS-en](#), az Oroszországi Bank (Bank of Russia) pénzügyi tranzakcióinak továbbítására szolgáló rendszeren alapult, amely rendszeren keresztül a rubelt átutalták az indiai bankok számláira, ahol azt átváltották rúpiára és fordítva. Bár [India továbbra is dollárban és euróban fizet](#) az olajért, de a kereskedelem fennmaradó részét a két ország egymás között rúpiában vagy rubelben egyenlíti ki. Emellett pedig már tárgyalások folynak az orosz MIR fizetési rendszernek az indiai [UPI](#)-vel való integrációjáról, illetve Moszkva és Újdelhi folyamatosan egyeztet [a bankok szintjén történő elszámolások egyszerűsítéséről](#)?

Két folyosó között

Az ukrajnai háború kitörését követően az India és Oroszország közötti kereskedelem (áruszállítás) a grúziai kikötőkön keresztül már áprilisban újraindult. Ám az is hamar kiderült, hogy az Oroszország és India közötti közvetlen kereskedelmi útvonalnak több logisztikai és globális ([globális konténerválság](#)) problémája is van, amelyeket nem lehet gyorsan és egyszerűen megoldani. Ezért a hatékony kereskedelmi együttműködés érdekében Oroszország és India kénytelen volt visszatérni a két ország közötti nemzetközi szállítási folyosók létrehozásának régi kérdéséhez.

Egy Oroszország és India közötti közvetlen kereskedelmi útvonal létrehozása már a földrajzi távolságokat tekintve sem egyszerű. Ezzel kapcsolatban azonban a két ország között már korábban is voltak alternatívák. Az első ilyen alternatíva egy multimodális (különböző közlekedési módokat: hajókat, autókat és vonatokat is magában foglaló) útvonal az úgynevezett Észak-Dél közlekedési folyosó, ami 2002 óta változó sikerrel épül. A projektet Oroszország, Irán és India kezdeményezte, de Azerbajdzsán is fontos szerepet játszik a Mumbaiból Teheránon keresztül Moszkvába és Szentpétervárra tartó áruszállítási útvonalon. Emellett az Észak-Dél folyosó elképzelése az útvonalnak két lehetséges mellékágát is magában foglalná

Teherántól Törökországig és tovább Európába, valamint Közép-Ázsia irányába Türkmenisztánba, Üzbegisztánba és Kazahsztánba.

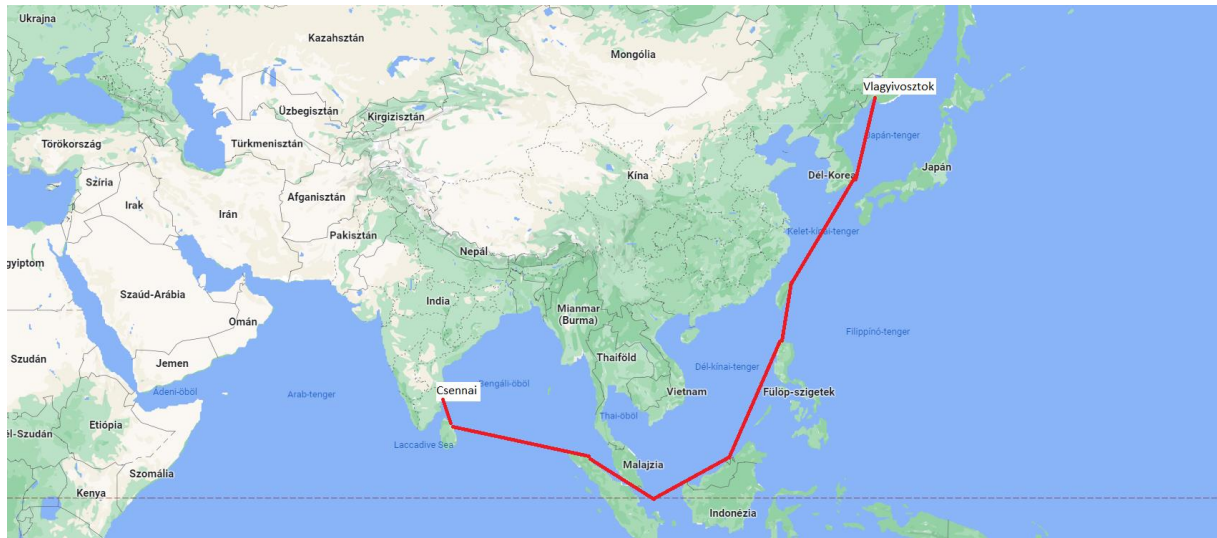
Az Észak-Dél kereskedelmi folyosó

Forrás: Google Maps, Saját szerkesztés

Egyes kutatások szerint a Szuezi-csatornán áthaladó hagyományos útvonalhoz képest [az Észak-Déli útvonal](#) 40%-kal rövidebb és 30%-kal olcsóbb lehet. De az útvonal sikeres működésének az okmányok egységesítésének problémájától a vasúti pályák nyomtáveltéréséig több akadálya is van. Továbbá nehézséget okoz az is, hogy Irán területén több nagyobb hegység is található, ami nagymértékben megnehezíti a közlekedési infrastruktúra fejlesztését. Azonban Oroszország egyértelműen komoly erőfeszítéseket tervez az Észak-Dél folyosó modernizálására, melynek első lépése az utóbbi időben történő orosz-iráni kapcsolatok pozitív alakulása és [Iránnak a Sanghaji Együttműködési Szervezethez történő szeptemberi teljes körű csatlakozása](#).

Az Oroszország és India közötti kereskedelmi forgalom másik lehetséges (gyors) iránya az indiai [Csennai városból Vlagyivosztokba](#) vezető tengeri útvonal, amely akár 24 napra is lerövidítheti a két ország közötti áruszállítást. A jelek szerint nagyon valószínűsége annak, hogy ez [a projekt már a megvalósítási szakaszába lépett](#). *Csennai-Vlagyivosztok útvonal*

Forrás: Google Maps, saját szerkesztés

India és az Oroszország elleni szankciók

Moszkva a szankciók orosz gazdaságra gyakorolt negatív hatását elsősorban az ázsiai piacok energiaigényével és az ebből befolyó pénzüsszegekkel és a rubelben vagy rúpiában történő elszámolásokkal igyekezett tompítani.

Oroszország a nyugati szankciók, az importtilalmak és az orosz vállalkozások európai szankcionálása miatt kénytelen volt gyorsan Keletre és Délre átirányítani az energiaexportját Kína, India és a csendes-óceáni piacok felé, aminek az eddigi legnagyobb nyertese India lett. Az orosz export Délre és Keletre tolódásával Oroszország rövid időn belül több területen is az indiai gazdaság első számú beszállítója lett. Azonban Moszkva hamar szembe találta magát a régióban jelenlévő infrastrukturális és logisztikai (rosszul kiépített és elavult vasúti teherforgalom, a kőolaj és földgáz vezetékek mennyiségi hiánya) hiányosságokkal, ami hosszútávon komoly kihívások elé állíthatja a Kremlt.

¹ Itt meg kell jegyezni, hogy az Ázsiai Fejlesztési Bank (Asian Development Bank) 2022. áprilisi Ázsiai fejlesztési kilátások 2022 ([Asian Development Outlook \(ADO\) 2022](#)) is hasonló előrejelzésekkel számol.

² Indiai bankok: Canara Bank, Bank of Maharashtra, Uco Bank; Oroszországi bankok: Petersburg Social Commercial Bank, Zenit, Tatsotsbank, Centroccredit, Szojuz, MTS Bank, Gazprombank.